

عنوان مقاله:

بازشناسی کاربرد سیره عقلا در علم اصول با رویکردی بر دیدگاه فریقین

محل انتشار:

فصلنامه رهیافت های نوین در مطالعات اسلامی، دوره 4، شماره 12 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

علی مرتضوی مهر - نویسنده مسئول - استادیار دانشگاه رازی

سادات حسینی - دانشجوی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه رازی

خلاصه مقاله:

سیره عقلا اصطلاحی در علم فقه و اصول است که به روش و سلوک خردمندان بر انجام یا ترک کاری بدون دخالت و تاثیر عوامل زمانی، مکانی، نژادی، دینی و گروهی اطلاق می شود. سیره عقلا در تمام جوامع اسلامی مدنظر و ملاک عمل بوده است. شرع مقدس اسلام نیز بسیاری از عرف های عقلایی زمان خود را امضاء کرده است. سیره عقلا یکی از ادله مهم استخراج احکام شمرده می شود. از این رو در علم اصول و فقه فریقین دارای نقش مهمی در استنباط احکام است. سیره عقلا از نظر معنایی با واژه هایی همچون سیره، عرف، عقل، دلیل عقلی در ارتباط است. بررسی متون فقهی و اصولی علماء اهل سنت نشان می دهد که ایشان از سیره عقلا با عناوینی چون «عرف عام»، «عادت عقلا»، «بنای عقلا» و واژه های معادل استفاده کرده اند. از نظر علماء اهل سنت سیره با داشتن شرایطی حجت است و می تواند به عنوان دلیلی برای استنباط احکام قرار گیرد، هر چند که در مورد حجیت و دلیلی ات آن، بحث و نظریات متفاوتی مطرح است. سیره عقلا در علم اصول و فقه اهل سنت از طریق اثبات حجیت برای بسیاری از موضوعات اصولی همچون قیاس، مصالح مرسله، استحسان و... همچنین از طریق تبیین و رفع ابهام از بسیاری از موضوعات و مصادیق فقهی، استکشاف حکم شرعی و حتی حکم تکلیفی، توانسته در استنباط احکام نقش داشته باشد. علماء شیعه نیز در منابع اصولی و فقهی خود در موارد زیادی به سیره عقلا استناد کرده اند، از نظر علماء شیعه، سیره عقلا با لحاظ شرایطی حجت است و می تواند به عنوان یک دلیل معتبر در استنباط احکام نقش داشته باشد. سیره عقلا در استنباط احکام در علم اصول و فقه شیعه از طریق حجیت دادن به برخی موضوعات اصولی، تشخیص موضوعات و مصادیق فقهی و رفع ابهام از آن ها، نقش داشته است. لازم به ذکر است پژوهش حاضر به صورت توصیفی-تحلیلی به این مهم دست یافته است.

کلمات کلیدی:

سیره عقلا، عرف، فریقین، استنباط احکام، علم اصول

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1879201>

